

Ministerstwo Zdrowia
Departament Zdrowia Publicznego

Warszawa, 13-06-2018 r.

ZPŚ.078.135.2018

Pan
Zbigniew Gelzok
Prezes Zarządu
Ogólnopolskiego Stowarzyszenia
Przeciwdziałania Elektrosmakażeniom
„Prawo do Życia”
ul. Bracka 16 A
44-251 Rybnik

W odpowiedzi na Pana pismo z dnia 23 marca 2018 r., które zostało przekazane przez Kancelarię Prezesa Rady Ministrów do Ministerstwa Środowiska przy piśmie z dnia 23 kwietnia 2018 r., znak DSO.SWA.571.425.2018.ET, a następnie skierowane do Ministerstwa Zdrowia pismem z dnia 14 maja 2018 r., znak DZŚ-III.409.37.2018.MO, dotyczące wpływu pola elektromagnetycznego (PEM) na zdrowie ludzi oraz planów zmiany rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów, Departament Zdrowia Publicznego przekazuje poniższe informacje.

Należy zauważyć, że w Polsce obowiązują jedne z najbardziej restrykcyjnych dopuszczalnych poziomów PEM w Europie. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów (Dz. U. Nr 192, poz. 1883), ustala (w zakresie od 300 MHz do 300 GHz) dopuszczalną wartość liczbową składowej elektrycznej 7 V/m, a gęstość mocy 0,1 W/m². Zgodnie z informacją przekazaną przez Ministerstwo Środowiska, nie są obecnie prowadzone prace w zakresie zmiany ww. rozporządzenia. Podobne dopuszczalne poziomy PEM obowiązują jedynie w Bułgarii czy we Włoszech, natomiast na Litwie w 2016 r. podniesiono limit z takiego jak obowiązuje w Polsce do 1 W/m². W 20 innych państwach europejskich (m.in. Austrii, Francji, Szwecji, Niemczech, Hiszpanii, Wielkiej Brytanii) obowiązują poziomy PEM stukrotnie wyższe, tj. 10 W/m², które są zgodne z zaleceniem Rady 1999/519/WE z dnia 12 lipca 1999 r. w sprawie ograniczenia narażenia ludności

na pola elektromagnetyczne (od 0 GHz do 300 GHz) i oparte są na aktualnej, dostępnej wiedzy o wpływie PEM na zdrowie ludności. Pokreślić należy, że zalecenie Rady 1999/519/WE jest popierane przez Światową Organizację Zdrowia (WHO), a wyznaczone na jego podstawie limity zostały potwierdzone jako bezpieczne dla zdrowia przez Międzynarodową Komisję ds. Ochrony przed Promieniowaniem Niejonizującym (ICNIRP) w 2009 r. oraz przez naukowe komitety doradcze Komisji w roku 1998, 2001, 2002, 2007 i 2009.

Odnosząc się do kwestii oddziaływania pól elektromagnetycznych na organizmy żywe, należy zauważyć, że uwzględniając obecny stan wiedzy w tym zakresie nie można jednoznacznie stwierdzić, że pole elektromagnetyczne jest szkodliwe, jak też jednoznacznie stwierdzić, że jest nieszkodliwe w zakresie częstotliwości i mocy spotykanych w telefonii komórkowej. Zgodnie z informacją przekazaną przez krajowego konsultanta w dziedzinie zdrowia środowiskowego corocznie pojawia się na ten temat kilkadziesiąt publikacji dotyczących mechanizmów działania, skutków biologicznych i co najmniej kilka dotyczących efektów zdrowotnych. Prace te są w sposób ciągły weryfikowane i analizowane przez kilka grup niezależnych uczonych, którzy na ich podstawie formułują wnioski dotyczące tych zagadnień. Trzy najbardziej liczące się grupy to: związana z programem WHO pt. EMF Project, ICNIRP (International Commission on Non-Ionizing Radiation Protection) oraz SCENIHR (Scientific Committee on Emerging and Newly Identified Health Risks - grupa zorganizowana przy Komisji Europejskiej). Ze względu na ich autorytet naukowy, wnioski te uznawane są na całym świecie za najbardziej wyważone i są m.in. podstawą do tworzenia przepisów dotyczących przebywania w PEM. W przypadku PEM emitowanych przez stacje bazowe grupy te jednoznacznie stwierdzają, że obecnie nie ma żadnych danych wskazujących na ich działanie kancerogenne, nie ma także żadnych dowodów na występowanie innych skutków zdrowotnych powodowanych przez te PEM u mieszkańców. Ponadto obecnie nie ma dowodów (bądź są one bardzo słabe) na wpływ PEM emitowanego przez stacje bazowe na subiektywne objawy ze strony centralnego układu nerwowego (ból głowy, zaburzenia snu, drażliwość itp.), tzn. istnieje niewiele dobrych metodologicznie prac wskazujących na zwiększenie ryzyka wystąpienia tych symptomów u mieszkańców okolic stacji.

Należy także zaznaczyć, że badania na które powołuje się WHO¹ pokazują, że narażenie związane z polem elektromagnetycznym dotyczy emisji przede wszystkim z domowych urządzeń (w tym odbiorników telewizyjnych, ekranów komputerowych oraz kuchenek

¹ <http://www.who.int/peh-emf/about/WhatisEMF/en/>

mikrofalowych), i gwałtownie maleje wraz z odległością od urządzeń. Wartości te są znacznie niższe niż określone w wytycznych WHO. Znacznie wyższe poziomy pola obserwuje się przy używaniu telefonów komórkowych, ale zdaniem WHO nawet takie zwiększone poziomy wydają się nie powodować szkodliwych skutków.

Wobec braku jednoznacznych dowodów naukowych na szkodliwość promieniowania elektromagnetycznego o parametrach mieszczących się w ramach obowiązujących limitów oraz z racji tego, że technologie radiowe są wokół i niemal wszystko emituje promieniowanie elektromagnetyczne obecnie najważniejszą kwestią jest zapewnienie dobrze przygotowanej w tym zakresie służby kontrolnej, która w razie potrzeby sprawdzi, czy nie są przekraczane normy.

Z uwagi na powyższe Ministerstwo Cyfryzacji pracuje nad rozwiązaniami prawnymi, które z jednej strony zabezpieczą interes obywateli, m.in. poprzez odpowiednią kontrolę czy też dostęp do informacji, a z drugiej strony nie zahamują rozwoju gospodarczego kraju związanego z technologiami mobilnymi. W tym miejscu należy nadmienić, że ustawą z dnia 9 czerwca 2016 r. *o zmianie ustawy o wspieraniu rozwoju usług i sieci telekomunikacyjnych oraz niektórych innych ustaw* (Dz. U. poz. 903) wprowadzono zmiany w ustawie o Inspekcji Ochrony Środowiska, które przewidują – w razie uzasadnionego wniosku organu samorządu terytorialnego – obowiązek wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska do przeprowadzania kontroli w zakresie poziomów pól elektromagnetycznych emitowanych z instalacji radiokomunikacyjnej, radionawigacyjnej lub radiolokacyjnej, których równoważna moc promieniowana izotropowo wynosi nie mniej niż 15 W, emitujących pola elektromagnetyczne o częstotliwościach od 30 kHz do 300 GHz.

Ponadto w ramach działalności Biura Dialogu i Inicjatyw Obywatelskich Kancelarii Prezydenta RP w dniu 19 kwietnia 2016 r. został powołany zespół roboczy ds. przygotowania projektu ustawy dedykowanej problematyce potencjalnych niepożądanych emisji pól elektromagnetycznych (PEM). Zespół ten pracuje pod patronatem Kancelarii Prezydenta RP. Jego zadaniem było wypracowanie w gronie ekspertów i strony społecznej założeń do projektu ustawy. W pracach zespołu brali udział przedstawiciele administracji, strony społecznej, operatorów telekomunikacyjnych oraz ekspertów z wyspecjalizowanych jednostek z zakresu radiokomunikacji oraz medycyny tj. Instytutu Łączności – PIB oraz Collegium Medicum Uniwersytetu Jagiellońskiego.

Zgodnie z informacją przekazaną przez Ministerstwo Cyfryzacji, po przeprowadzeniu w 2016 roku przez Instytut Łączności – PIB pilotażowych pomiarów PEM w wybranych

lokalizacjach na terenie Krakowa i Rzeszowa uznano, że nie są one wystarczające oraz podjęto decyzję o kontynuowaniu pomiarów pola elektromagnetycznego ze stacji bazowych telefonii komórkowych w całym kraju. Dopiero mając obraz faktycznych poziomów pola elektromagnetycznego w miejscach dostępnych dla ludności, w szczególności przy placówkach oświatowych i medycznych, w odniesieniu do całego kraju, podjęte zostaną ewentualne dalsze prace nad projektem ustawy o zmianie niektórych innych ustaw w związku z oddziaływaniem pola elektromagnetycznego.

Janina Jankowska
ASISTENTKA DYREKTORA
Departamentu Zdrowia Publicznego
Janina Jankowska
Członek Zarządu

Do wiadomości:

1. Departament Spraw Obywatelskich, Kancelaria Prezesa Rady Ministrów
2. Departament Zarządzania Środowiskiem, Ministerstwo Środowiska